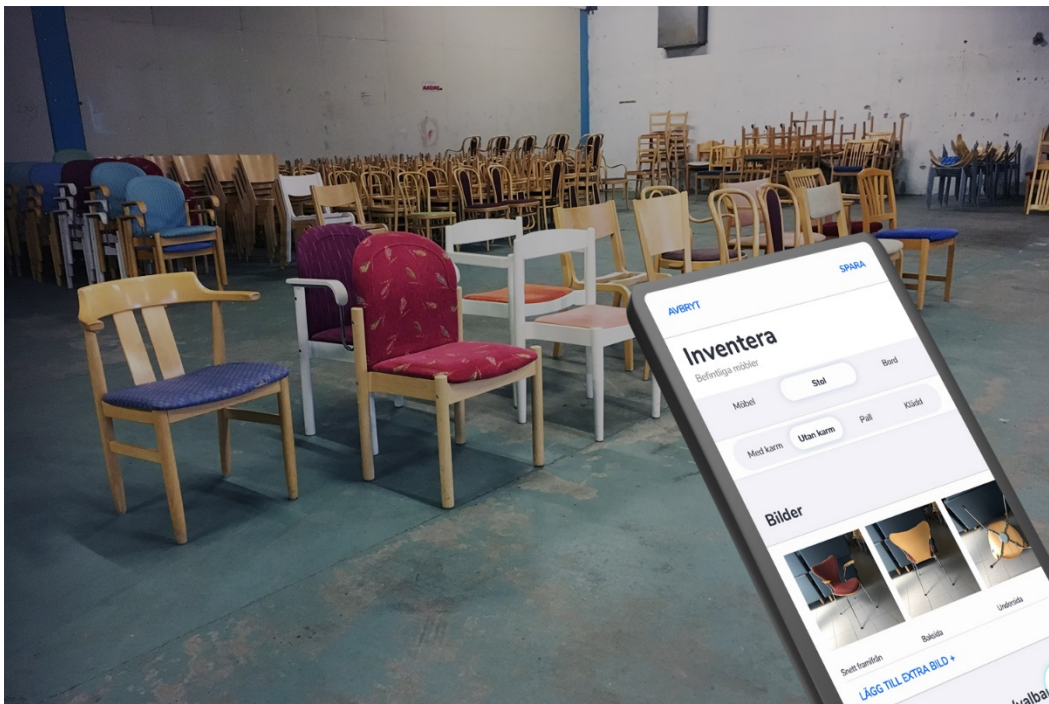

Rapport om arbetet med Cirkulära möbelflöden

”Återvinning är misslyckad återanvändning”

Innehållsförteckning

Rapport om arbetet med Cirkulära möbelflöden.....	1
Bakgrund.....	3
Om rapporten.....	3
Omvärldsspaning.....	3
Vad är cirkulär möbelhantering?.....	4
Varför återbruk och cirkularitet?.....	4
Koppling till våra målsättningar.....	5
Arbetsgrupp.....	5
Avgränsning.....	6
Nuläget vid projektets början.....	6
Inventering av möbler.....	6
Digitalt möbelbibliotek och marknadsplats på intranätet.....	7
Struktur i vårt möbelförråd.....	8
Rekonditionering/renovering.....	8
Organisation och Rollfördelning.....	9
Kostnader för återbrukade möbler.....	10
Rekommendationer för fortsatt arbete.....	11

Rapporten är sammanställd av

Annica Carter

Hållbarhets- och kvalitetsstrateg

Hjo kommun

Postadress: 544 81 Hjo

Besöksadress: Torggatan 2, Hjo

Direkttelefon: 0503-352 36

Växel: 0503-350 00

E-post: annica.carter@hjo.se

www.hjo.se

Bakgrund

Kontorsmöbelproduktionen i Sverige bidrar årligen till klimatpåverkan med mer än 150 000 ton CO₂-ekvivalenter¹. När det gäller offentliga möbler så gör vi oss sällan av med dem för att de är slitna och trasiga, eftersom våra möbler är gjorda för ett långt och kvalitativt liv. Istället slängs många av dem i förtid när verksamheter flyttar, behov ändras eller man helt enkelt tröttnar på stilen.

Hjo kommun är inget undantag. 2019 köpte kommunen in möbler för 2,2 miljoner kronor. Precis som i landets övriga kommuner har Hjo kommun en historia av att köpa in nya möbler utan att veta om det redan finns en möbel i eller utanför organisationen som skulle kunna fylla den sökta funktionen. Gamla möbler har vi gjort oss av med utan att undersöka om de går att reparera eller renovera för att förlänga dess livstid i verksamheten. Mängder av möbler har stått undanställda i kommunens förråd utan att användas. Detta har inneburit ett slöseri med både ekonomiska och ekologiska resurser.

Samtidigt har kommunen antagit en hållbarhetsstrategi där Kretslopp och Giffri miljö är ett utvalt område. Enligt den ska ”kommunen vara ett föredöme i kretsloppstänkande”. Det handlar om att förebygga avfall genom att konsumera hållbart, återvinna och återbruka samt undvika farliga ämnen. För att leva upp till målsättningarna i hållbarhetsstrategin har kommunledningsgruppen fattat ett principbeslut om att det fr o m 2020 inte ska köpas in några nya möbler utan att först undersöka möjligheten att återanvända eller reparera redan befintliga möbler. Ett projekt har därför inletts för att få till stånd en mer cirkulär möbelhantering där syftet är att hitta ett fungerande arbetssätt som minskar slöseriet med både ekonomiska och ekologiska resurser relaterade till inköp av kontorsmöbler och andra möbler.

Om rapporten

Slutrapporten redovisar hur projektet Cirkulär möbelhantering genomförts hittills och vilka lärdomar vi dragit. Rapporten ger också förslag på hur vi kan fortsätta utveckla en cirkulär möbelhantering i Hjo kommun som är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar. Fortsatta utmaningar identifieras i slutet av rapporten.

Omvärldsspaning

Vi har undersökt hur andra kommuner redan arbetar med cirkulära möbelflöden, bland annat genom projektet ”Design för omtanke 2.0 Beställarkompetens för cirkulära möbelflöden”. Sex kommuner har deltagit i projektet (Ale, Lerum, Borås, Falköping, Skövde och Vänersborg) som drivs i samverkan mellan Västra Götalandsregionen och Skaraborgs kommunalförbund.

Ytterligare erfarenheter har hämtats från Lerum, Härryda, Göteborg och Eskilstuna samt från studier av forskningsinstitutet RISE och IVL Svenska Miljöinstitutet

¹ RISE Research Institutes of Sweden och VINNOVA RISE www.cirkularitet.se

Vad är cirkulär möbelhantering?

Det traditionella sättet att hantera möbler består av ett linjärt flöde: ett nytt råmaterial används för att tillverka produkter som används en tid för att sedan bli avfall. Ett cirkulärt flöde innebär att produkter utvecklas för en lång livslängd och kan uppdateras flera gånger innan de återvinns till material som kan användas igen. Cirkularitet innebär därmed att minska materialflöden som bygger på nya råvaror till att nyttja de råvaror vi redan har i bruk. Produkter utvecklas från början för en lång livslängd och kan uppdateras flera gånger innan de återvinns till material som kan användas igen.

Pyramiden ovan visar tänket i cirkulära möbelflöden. Tyngdpunkten ligger i att använda och vårda det vi redan har på arbetsplatsen eftersom det är mest resurseffektivt. Därefter att rekonditionera, laga och dela med andra. Ibland behövs det ändå införskaffas nya möbler, men detta ska inte utgöra basen utan toppen på pyramiden.

Varför återbruk och cirkularitet?

Det enkla svaret är jordens framtid och att råvaror som vi förbrukar idag inte är oändliga. Den nuvarande modellen, som går ut på att ”utvinna – använda – slänga”, skapar både brist på naturresurser och påverkar jordens ekosystem hårt. Sveriges ekologiska avtryck gör att vi med vårt levnadssätt skulle behöva fyra jordklot att nyttja. En möbels klimatpåverkan är som störst vid produktionen.² Därför blir en möbels miljö- och klimatbelastning lägre per år ju längre den används. Även om ett cirkulärt möbelflöde innebär rekonditionering (reparation, renovering eller redesign) och transporter som i sig genererar koldioxidutsläpp, minskar den totala utsläppsmängden i jämförelse med nyinköp.³ Dessutom får vi ett mer effektivt nyttjande av naturresurser. En återbrukat möbel har 75% lägre energiåtgång i jämförelse med en nyinköpt möbel och resursåtgången vad gäller material minskar med en tredjedel.⁴

Om det svaret inte räcker så kan svaret vara för att vi sparar resurser och pengar. Det handlar

² RISE (2019). Återbruk av kontorsmöbler: Hur kan man räkna på miljöeffekten?

³ Lindholm, C. L., (2018). Återbruk av möbler och interiöra byggprodukter Utvärdering och arbetsguide baserat på erfarenheter från IVL:s lokalanpassningar. IVL Svenska Miljöinstitutet

⁴ Røyne, F., (2018). Miljöberäkning Möbelbruket: Slutrapport. RISE

om att agera resurssnålt, vårda den inredning man har och hindra att funktionsdugliga möbler slängs. Detta är ett innebörden av ekonomisk resurseffektivitet. Att slänga funktionsdugliga möbler är ett slöseri både med materiella och ekonomiska resurser. Ett ökat återbruk av möbler beräknas ge kostnadsbesparingar på cirka 30 procent jämfört med nyinköp.⁵ Implementeringen av en cirkulär möbelhantering kräver dock vissa kostnader både i ett initialt skede men också i driftskedet.

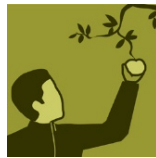
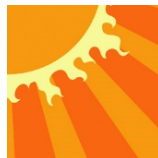
Genom att vårda och ta hand om redan befintliga möbler skapas dessutom lokala arbetstillfällen vilket gynnar näringslivet i Skaraborg som har en lång tradition av möbelhantverk. Vi skapar också meningsfulla arbetsuppgifter för personer med arbetsmarknadsåtgärd i kommunen.

Koppling till våra målsättningar

Att arbeta med cirkulära möbelflöden ligger helt i linje med lokala, regionala och nationella målsättningar.

Hjo kommun antog 2018 en Hållbarhetsstrategi med fokusområdet ”Kretslopp och giftfri miljö”. Enligt den ska ”kommunen vara ett föredöme i kretsloppstänkande och i arbetet för en giftfri miljö. Kommunen ska med ökad kunskap och delaktighet skapa grund för hållbara val vid konsumtion av varor och tjänster och som är både etiskt och miljömässigt sunda och hållbara.”

Hjo kommun är dessutom med i Västra Götaland regionens klimatavtal Klimat 2030. Förutom transporter och måltider så fokuserar Klimat 2030 på *Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster*. För att uppnå detta mål satsar man särskilt på ”Tjänster och cirkulära varor”. Inför 2021 har Hjo kommun dessutom antagit ett klimatlöfte att arbeta med cirkulära möbelflöden.

Att arbeta med cirkulära möbelflöden bidrar också direkt till de svenska miljömålen: God bebyggd miljö, Begränsad Klimatpåverkan och Giftfri Miljö.

Detta bidrar globalt till åtminstone tre av FNs globala hållbarhetsmål, nr 9, 12 och 13.

Arbetsgrupp

Projektet har framförallt varit ett samarbete mellan hållbarhetsstrategen, arbetsmarknadsenheten, samhällsbyggnadsenheten, ekonomichefen samt IT-chef (tillika chef för servicegruppen). Numera ingår också möbelsamordnaren i arbetsgruppen.

⁵ Lindholm, C. L., (2018).

Avgränsning

Det här projektet gäller lös inredning, det vill säga inte den inredning som är fast eller som tillhör byggprojekt.

Nuläget vid projektets början

Såhär kunde nuläget vid projektets början beskrivas:

- Hjo kommun handlar möbler för cirka 2 miljoner kronor per år (2,2 mnkr år 2019). Generellt i kommun-Sverige har det konstaterats att möbler ofta utgör en mycket större del av en kommuns kostnader än vad ledningen är medveten om, vilket beror på att varje enhet på egen hand beställer möbler efter behov.
- Beslut om möbelinköp/möbelavyttring fattas av enhetschef. Det finns ingen utsedd person vare sig centralt eller i respektive verksamhet med övergripande ansvar för möbler. Detta är något de flesta kommuner saknar, trots att det ofta finns funktioner som ansvarar för fastighetslokaler, datorer och telefoner.
- Det finns en låg kompetens avseende möbler trots att vi sammantaget lägger stora ekonomiska resurser på möbelinköp som ger en stor påverkan på miljön. Chefer förutsätts ha kunskap om möbler även om de är utbildade för att leda ex en förskola.
- Det saknas också överblick över befintliga möbler i kommunen. Möbler lagras på många olika platser i kommunen. Vissa av möblerna har verksamheterna ställt undan för att ta i bruk vid senare tillfälle, men merparten av möblerna bedöms vara undanställda för att man inte längre ser någon användning för möblerna i verksamheten samtidigt som de är för fina att slänga. Ofta är ägarskapet otydligt och den tänkta användningen av möblerna i förrådet är okänd.
- Det saknas en sökbar databas samt upparbetade rutiner som gör det möjligt för verksamheterna att i första hand återbruka innan man gör ett nyinköp.
- Det gör att många möbelinköp sker trots att det redan finns en motsvarande möbel i kommunens ägo som en annan verksamhet inte längre behöver.

Utifrån nuläget har följande steg tagits för att uppnå en mer cirkulär möbelhantering i enlighet med ledningsgruppens beslut att öka återbruket:

Inventering av möbler

Det beslut som ledningsgruppen fattat innebär att när behov av en ny möbel uppstår ska verksamhetsansvariga först undersöka möjligheten att återbruka befintliga möbler. För att möjliggöra denna undersökning krävs ett digitalt möbelbibliotek på exempelvis intranätet och då måste vi inventera vilka möbler som finns att tillgå. Under 2020 genomförde Arbetsmarknadsenheten en kartläggning av våra största förråd. Kartläggningen tydliggjorde att det fanns väldigt många möbler och andra inventarier i kommunens förråd. Det fanns därmed ett stort underlag för att påbörja en cirkulär möbelhantering.

Kartläggningen visade också att det ofta är ett otydligt ägarskap över möblerna i kommunens förråd. Är möblerna avsedda för något speciellt ändamål eller kan de cirkuleras? För att få in "rätt möbler" för cirkulation har alla verksamheter informerats om vikten av att tydligt märka upp möbler som måste sparas för eget bruk. Samtidigt är det viktigt att verksamheterna inte behåller möbler på den egna enheten bara för att vara på den säkra sidan. Ledningsgruppen har varit tydlig under projektiden med att utgångspunkten ska vara att inköpta möbler betraktas som kommunens gemensamma egendom. Motiveringen till detta är att Hjo kommun är en

förvaltning och vår strävan bör vara att ha en så resurseffektiv möbelhantering som möjligt. Inköpta möbler ska användas, oavsett var i organisationen. Att ha saker stående i förråd är resurskrävande och ineffektivt. Det ska snarare vara ett undantag än en regel att verksamheterna tingar en möbel och därmed inte låter den ingå i möbelbiblioteket. Endast om verksamheten har ett klart och tydligt användningsområde för objektet inom överskådlig framtid så ska möbeln stanna kvar på den egna enheten.

Digitalt möbelbibliotek och marknadsplats på intranätet

Olika digitala lösningar för att presentera kommunens möbelbibliotek för verksamheterna har undersökts. Valet föll till slut på företaget Sajkla i Tibro som erbjuder ett nystartat, digitalt möbelbibliotek. I plattformen finns ett sökbart möbelbibliotek, där vi enkelt med en vanlig mobiltelefon kan registrera samtliga möbler i förråden. Det ger överskådlighet och hjälper oss att sortera bland våra möbler.

I samband med att möbler registreras i plattformen görs en enkel möbelinventering. Inventeringen är snabb och enkel och innehåller information om möbelns material, placering, utseende och skick. Beskrivningen kompletteras med ett antal foton ur olika vinklar. Det insamlade materialet presenteras på ett lättöverskådligt sätt.

Servicegruppen har fått en utbildning i programmet och har därefter inventerat och registrerat samtliga möbler som ingår i kommunens gemensamma möbelbibliotek.

Den 1 mars 2021 öppnade Marknadsplatsen upp på vårt Intranät och numera är det enkelt för en verksamhet att gå in på Marknadsplatsen, söka upp den möbelkategori som man har behov av och anmäla intresse för en eller flera möbler. Just nu (15 mars) finns det 153 annonser på Marknadsplatsen.

Hållbarhetsstrategen bekostar abonnemanget under 2020-21. Beslut om finansiering behöver fattas inför 2022 och kommande år.

The screenshot shows a digital furniture catalog entry for a chair. The title is "Sittmöbel utan karm" (Seating furniture without backrest) and the manufacturer is "Stolab". There is a "Redigera" (Edit) button in the top right corner. The main image shows a light blue wooden chair with a spindle back. To the left of the main image are four smaller thumbnail images showing different views of the chair. To the right of the main image is a "Fakta" (Facts) section with the following information: Typ: Sittmöbel utan karm, Tillverkare: Stolab, Inte stapelbar, Inte ställbar höjd. Below this is a link "34 st på 2 platser" and two buttons: "+ Lägg till" and "+ Rekonditionera". At the bottom, there are six technical specifications with icons: Rygg (Material: Massivt trä, Färg: ●), Sits (Material: Massivt trä, Färg: ●, Bredd: 28 cm, Djup: 28 cm), Ben/stativ (Material: Massivt trä, Färg: ●), Sitt höjd (50 cm), Möbelmått (Höjd: 30, Bredd: 28, Djup: 28), and Vikt (4 kg).

Sajklas plattform är under uppbyggnad och vi har stor möjlighet att påverka utformningen. Skövde och Falköping har köpt in samma system. Inom kort är tanken att man i systemet ska kunna summera antalet återbrukade möbler, synliggöra sparade kostnader och utsläpp.

Struktur i vårt möbelförråd

Fulla möbelförråd kan vara en bidragande orsak till att fungerande möbler slängs. Tidigare har lagerhållningen varit utspridd på många enheter, vilket försvårat överblicken. Under arbetets gång har det funnits ett behov av att skapa överblick och struktur genom att tillskapa ett fysiskt möbelbibliotek. Under projekttiden har därför beslut fattats om att förlänga hyresperioden för lokalen "Fabriken" på Industrigatan.

Fabriken med sina 216 kvadratmeter utgör numera basen för vårt fysiska möbelbibliotek och alla möbler som ingår i biblioteket fraktas dit. Det är svårt att säga hur stor yta som kommer att behövas för kommunens möbelbibliotek och om det på sikt är nödvändigt att behålla Fabriken. Det kan vara fullt tillräckligt att ha struktur i det digitala möbelbiblioteket med uppgift om vilket verksamhetsförråd möbelen är placerad i. I så fall kan man bestämma att olika förråd används för lagerhållning av olika möbeltyper. Tex Stadshuset används för lagerhållning av skrivbord och kontorstolar, Almedal för skolmöbler och Vallgården för vård- och omsorgsmöbler. Det kan också vara så att vi behöver både Fabriken och övriga möbelförråd för att rymma möbler i framtiden. Det beror helt på hur mycket möbler som cirkuleras.

Tanken med ett centralt möbelförråd är ofta att man ska kunna arbeta med möbelreovering på plats i lokalen. Idag görs inte detta, utan i de fall Arbetsmarknadsenheten tar sig an ett uppdrag så fraktas möbelen till AME. Fabriken utgör därför främst en lokal för mottagning av möbler, enklare rengöring och rekonditionering, inventering och utlämning av möbler.

En del i arbetet med att skapa struktur och överblick är att avlägsna möbler som inte är lämpliga att återbruka. Fabriken var tidigare fylld med ett berg med biostolar. I november 2020 öppnade vi upp Fabriken och lät Hjoborna komma och hämta sin egen biostolssektion. Efter två utlämningsställen var berget av biostolar borta och istället fanns de nu utspridda runt om i Hjobornas hem, förhoppningsvis kommer de hålla i många år till med hjälp av lite omsorg.

I och med att vi ökar cirkulationen på möbler och även iordningställer Fabriken som centralt möbelförråd minskar behovet av lagerförråd ute på enheterna. Det medför att förvaltningens lokaler kan nyttjas på ett mer ändamålsenligt sätt och minskar risken att förvaring av möbler görs på fel sätt.

Rekonditionering/reovering

I det digitala möbelbiblioteket, Sajkla-appen, finns möjlighet att köpa en tilläggstjänst. Sajkla hjälper då till att bedöma möbelns rekonditionerbarhet. Det blir t ex aktuellt om verksamheten funderar på att lacka/måla/klä om en stol, och behöver besked om lämpligheten i att göra detta. Möbelen klassificeras enligt:

- A** - Mycket bra att rekonditionera
- B** - Går att rekonditionera
- C** - Går ej att rekonditionera

Sajkla föreslår vad vi kan göra med möbelen. Vi får veta om metallen går att lacka, om bordsskivan går att slipa, om fåtöljen går att ta isär och klä om och så vidare.

Vid åtminstone tre tillfällen har kommunen inhämtat offert från Sajkla, och även från lokal möbeltapetserare. Hittills har en offert godkänts bestående av 40 äldre konferensstolar, som ska kläs och lackas om, till Estrid Ericsson skolan. Framförallt möbelsamordnaren, men även

hållbarhetsstrategen, har försökta besvara frågor kring detta och ta fram prisuppgifter samt förslag på lösningar som möjliggör återbruk före nyinköp.

En lärdom vi kunnat dra av dessa offertinhämtningar är att återbruk av kvalitetsmöbler inte ska jämföras med nyinköp av billiga möbler. När vi rekonditionerar en möbel via lokala möbelhantverkare lämnas en kvalitetsgaranti motsvarande nyinköp av motsvarande kvalitetsmöbel. Möbeln är också konstruerad för att klara ytterligare varv i de cirkulära möbelflödena vilket gör att kostnaden på sikt sjunker.

Hittills har vi tagit in offerter från Sajkla och Börjes stoppmöbler i Hjo. På sikt kan det dock vara nödvändigt att upprätta ett ramavtal om rekonditionering och återbruk av möbler. Göteborgs kommun har tillsammans med 8 andra kommuner i Väst-Sverige upprättat ett sådant ramavtal som omfattar inköp av återbrukade möbler samt tillhörande renoveringstjänster.

Organisation och Rollfördelning

Det kommer krävas en fortsatt samverkan i kommunen som helhet för att lyckas ta oss ifrån nuläge till önskat läge. Där vi befinner oss nu ser ansvarsfördelningen ut som följer:

Hela organisationen

Ansaret för att köpa in möbler vilar på den som är ansvarig för en enhet. Till sin hjälp har cheferna kommunens inköpssamordnare på ekonomiavdelningen.

Eftersom kommunledningsgruppen har beslutat att vi i första hand ska återanvända befintliga möbler behöver samtliga chefer och ekonomer ha grundläggande förståelse för behovet av, och vinsterna med, en mer cirkulär möbelhantering, liksom kännedom om de praktiska rutiner för cirkulär möbelhantering som möjliggör detta. Först då uppnår vi önskad effekt.

För att det ska fungera med ett gemensamt möbelbibliotek där vi återlämnar och hämtar möbler som vi för tillfället inte behöver är det viktigt att verksamheterna främst ser till helhetsnyttan, och inte lägger så stor vikt vid att bevaka sina egna behov i alla lägen. Utbildning, information och inspiration kommer behövas.

Hållbarhetsstrateg ska utgöra ett stöd i arbetet med att informera och motivera organisationen till omställningen från linjär till cirkulär möbelhantering. Hen kan exempelvis bjudas in till arbetsgivarforum, APT osv.

Servicegruppen inkl möbelsamordnaren-vår spjutspets

Servicegruppens extratjänster har till uppdrag att arbeta praktiskt med möbelhanteringen. I Fabriken ser de över möbler som kommer in, lagar och snyggar till, lägger in i Sajkla-appen och transporterar mindre föremål. Det kan också hända att de tar emot besök i Fabriken om någon t ex vill komma och titta på en möbel eller hämta den. I nuläget är alla förrådsmöbler (som vi känner till) inlagda i det digitala möbelbiblioteket och det återstår alltså bara att underhålla registret genom att registrera enstaka möbler som dyker upp efterhand. Uppskattad arbetstid är cirka 1-2 tim per dag för extratjänsterna i nuläget. Arbetsförmedlingen har meddelat att de extratjänster som bemannar servicegruppen och som arbetar med möbelhanteringen kommer att upphöra i augusti 2021. Beslut behöver därmed fattas om vilka som fortsättningsvis ska utföra de uppgifter som servicegruppen hittills haft.

I servicegruppen ingår också kommunens möbelsamordnare. Tanken är att kommunens möbelsamordnare ska utgöra ett stöd som underlättar för enheterna att få till stånd en mer cirkulär möbelhantering genom att ta emot förfrågningar om möbler, beställa transport och ha kontakt med Sajkla eller AME i samband med olika renoveringsuppdrag. Möbelsamordnaren arbetsleder extratjänsterna. Uppskattad arbetstid är cirka 1 tim per dag för möbelsamordnaren.

Arbetsmarknadsenheten

Arbetsmarknadsenheten tar på sig enklare uppdrag för att renovera och fräscha till möbler så att deras livslängd förlängs. När större volymer ska renoveras så inhämtas offert utifrån, antingen från Sajkla eller annan lokal aktör.

Sajkla

Sajkla är det företag som tillhandahåller det digitala möbelbiblioteket och Marknadsplatsen. Sajkla kan också mot en kostnad klassificera möblerna efter lämplighet när det gäller återbruk samt lämna offert på möbelrenoveringar tillsammans med andra lokala aktörer.

Fastighetsavdelningen

Fastighetsavdelningen sköter transporter och samarbetar med verksamheterna, servicegruppen och arbetsmarknadsenheten för att underlätta cirkulär möbelhantering.

Arbetsgruppen för cirkulära möbelflöden

Arbetsgruppen består av ekonomichef, fastighetschef, arbetsmarknadsenhetschef, servicegruppschef, möbelansvarig samt hållbarhetsstrateg. Gruppen träffas för att ta ställning till frågor som dyker upp under arbetets gång.

Kostnader för återbrukade möbler

Grundtanken är att möbler betraktas som kommunens gemensamma egendom och att dessa ska användas istället för att förvaras i förråd. Oanvända möbler ska därför skänkas till det gemensamma möbelbiblioteket. Verksamheterna behöver inte betala för transporten av möbler till möbelbiblioteket. Har man möbler på en enhet som behöver behållas inom den egna enheten på g så att det finns ett konkret användningsområde för möblerna, så ska man tydligt märka upp dem och förvara dem på enheten.

Möblerna på marknadsplatsen är gratis, eventuellt kan verksamheten få betala för transporten om den inte ryms i verksamhetens ordinarie vaktmästartid.

Den verksamhet som önskar få en möbel rekonditionerad/renoverad står för kostnaden.

Att driva en cirkulär möbelhantering innebär vissa kostnader både i ett initialt skede men också i driftskedet (kostnad för Fabriken, Sajkla-appen, möbelsamordnare och extratjänster eller motsvarande). Sammantaget är dock bedömningen att förvaltningen som helhet ska kunna minska sina kostnader för möbelhantering.

I "Rekommendationer för det fortsatta arbetet" nedan utvecklar vi tanken kring kostnaderna för möbler i förvaltningen som helhet.

Rekommendationer för fortsatt arbete

Grunden till att lyckas är en **motiverad organisation**. För att nå dit behöver vi fördjupa förståelsen och viljan hos verksamheterna att välja återbrukat före nyinköp. Det finns en stor okunskap idag om vad som är möjligt att uppnå med cirkulära möbelflöden och förutfattade meningar om att återbruk är ett sämre alternativ än nyinköp.

Hjo kommun har kommit en bit i arbetet med att hitta fungerande flöden för cirkulär möbelhantering. De nya rutiner som upparbetats behöver nu "sätta sig" och förbättras ytterligare. Om vi ska lyckas behöver återbruk upplevas som ett **smidigare alternativ** än att beställa nytt. Det krävs god service, snabba svar och korta ställtider när frågor uppkommer och ett gott samarbete mellan alla involverade för att återbruk ska väljas framför nyinköp. Vanan är stark att bara beställa nytt och för att bryta vanan måste alternativet upplevas som attraktivt och tilltalande. Att säkra en organisation som underlättar flödena behövs för att etablera arbetssättet.

Planering. Återbruk istället för nyinköp har långa ledtider, i alla fall om möblerna behöver rekonditioneras och offerter ska tas in. Detta kräver god framförhållning från verksamheterna. På samma sätt är det viktigt att planera rivningar och tömningar av lokaler. Idag kommer frågan om återbruk nästan alltid in för sent vid lokalanpassningar, till exempel när rivningen är på väg att utföras. För att möjligheten att återbruka interiöra inredningar ska fungera måste frågan om återbruk komma in **tidigt** i processen.

För att uppnå cirkulära möbelflöden krävs en **bättre beställarkompetens** när det gäller möbler och inredning och tydliga rutiner för möbelinköp.

Offentliga miljöer har ett syfte: inläring för elever, omvårdnad och trivsel för äldre, kreativitet, arbetsro etc.. Möbler och inredning bidrar till att syftet uppnås, och då vill det till att den som planerar inredningen av våra offentliga miljöer har visioner och kompetens att ersätta nyköp med återbrukade möbler. Vi kommer att göra klokare inköp av möbler och inredning om den som beslutar om möbelinköpen får stöd av en person med **inredningskompetens**.

Nyinköpta möbler ska vara utformade så att de håller i många år genom att vara gjord av rätt material och ihopsatta på ett sätt som möjliggör isärtagning och reovering. En hög kvalitet är viktigt vid nyinköp för att material och design ska hålla över tid och därmed en förutsättning för att möblerna ska gå att återbruka. Dock kräver det lite mer resurser vid själva köpet. Det krävs också viss kompetens för att ställa rätt krav till leverantörer och avgöra vad som är lämpligt att köpa in och återbruka.

Färgval och materialval bör **standardiseras** för att främja cirkulation mellan verksamheterna. Idag står det respektive chef fritt att köpa gröna, vita, svarta, björk eller ek.

Samverkan med andra närliggande kommuner vore också önskvärt då detta är en kompetens som saknas i de flesta kommuner idag. Både Tibro, Skövde och Falköping har kommit en bra bit på vägen i arbetet med cirkulär möbelhantering, och vi delar dessutom samma upphandlingsenhet. Skaraborgs Kommunalförbund har under 2020-21 undersökt möjligheten att de 15 medlemskommunerna skulle kunna samarbeta i ett bolag för att skala upp återbruket

av möbler i vårt närområde. Att efterfråga en fortsättning på det arbete som inletts är också en viktig pusselbit.

Så länge besluts- och budgetmandat ligger kvar på respektive enhetschef kan det vara svårt att uppnå en högre beställarkompetens. Med en **central roll som har ett övergripande ansvar för både inköp av möbler och gestaltning av offentliga inomhusmiljöer** får man en bättre överblick och kompetens vilket kvalitetssäkrar processen kring möbelhanteringen.

En gemensam budget för möbelhanteringen kan vara ett nödvändigt steg för att inte verksamheterna ska "bevaka" sina egna möbler. Med en budget för cirkulär möbelhantering skulle möbelsamordnaren också kunna beställa renovering av möbler inför kommande behov. Idag rekonditioneras bara möbler om det finns en "beställare" i verksamheten som är villig att betala för rekonditioneringen själv.

En samlad möbelhantering skulle avlasta samtliga chefer i organisationen så att de kan lägga mer tid på kärnverksamheten. Förslaget innebär dock minskad möjlighet att bestämma över den egna verksamhetens möblemang för respektive enhets- och verksamhetschef. För att motverka den risken skulle varje verksamhet kunna utse en inköpsansvarig som i samråd med möbelsamordnaren genomför samtliga möbelinköp inom verksamheten.

Om man väljer att behålla besluts- och budgetmandat på respektive enhet/verksamhet så behöver åtminstone möbelinköp föregås av konsultation med en person som har inredningskompetens.

Idag saknar Hjo kommun möjlighet att återbruka begagnade möbler om dessa inte återfinns i den egna verksamheten, vilket är en brist. Med hjälp av **ett nytt ramavtal** skulle vi liksom andra kommuner kunna göra avrop på begagnade möbler hos andra aktörer, utanför kommunens verksamhet (t e x våra grannkommuner i Skaraborg som också skalar upp det cirkulära). Vi behöver rent generellt få till ett fördjupat samarbete med upphandlingsenheten i Skövde kommun för att våra kommande avtal ska underlätta inköp av återbrukade möbler samt tjänster kopplade till återbruk.

På sikt bör målsättningen vara att **alla kommunens möbler** finns registrerade i möbelbiblioteket, även de som är nyinköpta och som används. På så sätt har man koll på befintliga möbelresurser i kommunen och kan planera bättre inför kommande behov. Genom att märka upp möbler och inventera dem ökar spårbarheten. Jmf IT.